

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

1. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 4267 מיום 17.11.2008 שבה נקבע כי קטע כביש 60 מעפולה ועד נצרת ייקרא על שמו של השר והרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן ז"ל, ועל אף האמור בהחלטת ממשלה מס' 132 מיום 29.10.1972, שלפיה "לא יינתנו שמות לכבישים בינעירוניים והם יכוננו במיפוי כבעבר במספרים בלבד", להעניק לכביש 60, בקטע הכביש מבאר שבע (נ"צ 183430/574043) ועד עפולה (נ"צ 227446/723913), את השם "דרך התנ"ך". זאת, בהתאם למדיניות שעניינה קידום ושיפור התחום התיירותי בישראל (לתיירות בין-לאומית ופנימית כאחד).
2. להנחות את היחידה הביצועית במזכירות הממשלה לפעול לפרסום השם "דרך התנ"ך" ברשומות, ולהמליץ לוועדת השמות הממשלתית לבחון קביעת שם כולל לאתרי התיירות, טבע ונוף הסמוכים לתוואי "דרך התנ"ך".
3. לרשום את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד הביטחון, שלפיה יפעלו לטובת עדכון התמרור בהתאם לכללים החלים בעניין. לצורך יישום סעיף זה יוקצה סך של 350 אלשי"ח בשנת 2026 מתקציב התחזוקה והתמרור לדרכים בינעירוניות במשרד התחבורה והבטיחות בדרכים.
4. משרד המורשת יפעל לקידום תיעוד, שימור והנגשה של אתרי מורשת ואתרים ארכיאולוגיים המצויים לאורך "דרך התנ"ך", לשם חיזוק התודעה הציבורית למורשת הלאומית ולקשר בין התנ"ך לבין מרחבי הארץ.
5. להקים צוות בין-משרדי בראשות מזכיר הממשלה או נציגו, ובהשתתפות מנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות בדרכים או נציג המשרד מטעמו, מנכ"ל משרד המורשת או נציגו, נציג המינהל האזרחי, קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי ונציג מנהלת ההתיישבות במשרד הביטחון. הצוות יפעל לצורך הסרת חסמים בפיתוח וקידום האתרים התנ"כיים, ההיסטוריים והארכיאולוגיים הרבים לאורך התוואי ובחיזוק תודעת הקשר ההיסטורי, הארכיאולוגי והגיאוגרפי בין התנ"ך לחבל הארץ במדינת ישראל.
6. למען הסר ספק, אין באמור כדי לגרוע מסמכותו של כל גורם המוסמך על פי דין לקריאת שמות למקומות ציבוריים.

דברי הסבר

רקע כללי

בהחלטת ממשלה מס' 132 מיום 29.10.1972 (להלן: **החלטה 132**) נקבע כי: "לא יינתנו שמות לכבישים בינעירוניים והם יכוננו במיפוי כבעבר במספרים בלבד....".

החלטה 132 התקבלה מכוח סמכותה השירותית של הממשלה, והממשלה רשאית בהחלטה מאוחרת לסטות ממנה. לאורך השנים התקבלו החלטות ממשלה ספורות אשר בהן נקבע כי על אף האמור בהחלטה 132, יינתן שם לדרך שאינה עירונית, בנוסף למספרה. כך למשל נעשה בעבר במסגרת החלטת ממשלה מספר 477 מיום 4.2.1996 שבה הוחלט לקרוא לכביש "חוצה ישראל" (כביש מס. 6) על-שמו של ראש הממשלה המנו יצחק רבין. כן ראו את החלטה מספר סט/26 של ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים מיום 29.1.2002 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 21.2.2002 ומספרה הוא 1460(סט/26) שבה הוחלט לקרוא לדרך 90 (קטע הכביש בין צומת אלמוג לצומת מחולה) - דרך גנדי, על שמו של רחבעם זאבי ז"ל.

החלטה כאמור אף ניתנה ספציפית לכביש 60 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 4267 מיום 17.11.2008, שעניינה הנצחת שמו של השר והרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן ("רפולי") ז"ל. בהחלטה זו נקבע, בין היתר, כי קטע כביש 60 מעפולה ועד נצרת, כמו גם הגשר והמנהרות הסמוכים לו, ייקראו על שמו של רפאל איתן ז"ל.

כעת מוצע להעניק לכביש 60, בקטע הכביש שמבאר שבע (נ"צ 183430/574043) ועד עפולה (נ"צ 227446/723913), את השם "דרך התנ"ך", בהתאם למדיניות שעניינה קידום ושיפור התחום התיירותי בישראל (לתיירות בין-לאומית ופנימית כאחד).

הענקת השם "דרך התנ"ך" לכביש 60 החוצה את ארץ ישראל מצפון לדרום, איננה מהווה רק ייעוד של עורק תחבורתי מרכזי, אלא מבטאת את מעמדו כציר היסטורי, ארכיאולוגי ורוחני בעל חשיבות עליונה בחיזוק המורשת ואחידתנו בארצנו עם תקומת המדינה וחזרתנו אליה לאחר 2000 שנות גלות. לאורך דרך זו התרחשו אירועים היסטוריים מרכזיים ומחוננים המתוארים בתנ"ך, מבואו של אברהם אבינו עם שרה מחרן לארץ כנען, דרך מסעותיהם של האבות יצחק ויעקב והאימהות שרה, רבקה, רחל ולאה, שנים עשר השבטים, הכניסה לארץ, תקופת הנביאים, בואכה תקופת השופטים ומלכות יהודה וישראל. דרך זו מנציחה את ערכי התרבות, ההיסטוריה והמורשת של העם היהודי ומדגישה את הקשר ההיסטורי הבל ינותק בין העם היהודי לארץ ישראל ומולדתו.

כביש 60 משתרע לאורך הרי יהודה ושומרון על ציר גיאוגרפי שמחבר בין מקומות כגון: באר שבע, חברון, אפרת, בית לחם, ירושלים, בית אל, שילה, הר ברכה, הר גריזים ועיבל, הרי ועמק הגלבוע, עמק ותל יזרעאל בואכה הר תבור ונוף הגליל. הציר ההיסטורי הזה מאפשר את חיזוק הזיקה הלאומית לאתרים שבהם התרחשו אירועים מקראיים, ומבטיח שמירה על זיהוי ערכי המולדת, המורשת והתנ"ך בשיח התרבותי בישראל. נוסף על כך, תרבותו של העולם המערבי ברובה מבוססת על התנ"ך, ושמות האתרים שלאורכו

מוכרים ללומדי ולקוראי התנ"ך ברחבי העולם. הענקת שם "דרך התנ"ך" לדרך המקשרת בין אתרים אלה תחבר תודעתית בני דתות שונות לכתובים המקראיים ולמדינת ישראל.

יצוין כי קיימים מודלים דומים בעולם דוגמת כביש 66 בארה"ב החוצה אותה ממזרח למערב וכולל לוגו מיוחד ומהווה נדבך יסוד בסיפורה התרבותי וההיסטורי של ארה"ב, ובדומה לו יוכל כביש 60 לקבע ולחזק את מקומו כציר תחבורתי היסטורי בעל אלפי שנים המהווה נדבך יסוד בהיסטוריה ובמורשת של עמנו בחבל ארץ זה.

היחידה הביצועית במזכירות הממשלה אמונה על עבודת ועדת השמות הממשלתית. הגם שככלל, כאמור בהחלטה 132 לוועדת השמות אין סמכות למתן שמות לכבישים, בשל קווי הדימיון למוצע בהצעה זו, היחידה הביצועית במזכירות הממשלה היא זו שתהיה האחראית על הליך פרסום השם ברשומות.

עוד מוצע לקבוע בהחלטה כי לצורך יישומה בפועל יפעלו המשרדים הממשלתיים הבאים כלהלן:

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד הביטחון יפעלו לטובת עדכון התמרור בהתאם למקובל ולנהלים החלים בעניין, על ידי רשות התמרור המקומית; משרד המורשת יפעל לקידום תיעוד, שימור והנגשה של אתרי מורשת ואתרים ארכיאולוגיים המצויים לאורך "דרך התנ"ך", לשם חיזוק התודעה הציבורית למורשת הלאומית ולקשר בין התנ"ך לבין מרחבי הארץ.

עוד מוצע להקים צוות בין-משרדי בראשות מזכיר הממשלה או נציגו, ושיכלול את מנכ"לי משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד המורשת, או נציגים מטעמם, וכן נציגים מטעם המינהל האזרחי, שאחד מהם הוא קמ"ט ארכיאולוגיה ומטעם מנהלת ההתיישבות במשרד הביטחון. מטרת הצוות היא לפעול להסרת חסמים בפיתוח וקידום האתרים התנ"כיים, ההיסטוריים והארכיאולוגיים הרבים לאורך תוואי הכביש, ובחיזוק תודעת הקשר ההיסטורי, הארכיאולוגי והגיאוגרפי בין התנ"ך לחבל הארץ במדינת ישראל.

מובהר, למען הסר ספק, כי אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכותו של כל גורם המוסמך על פי דין לקריאת שמות למקומות ציבוריים.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

כמפורט בהצעה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הביטחון – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 132 מיום 29.10.1972

החלטת ממשלה מס' 4267 מיום 17.11.2008

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

סיווגים*

סיווג ראשי: 02 הצהרתי.

תחום פעולה עיקרי: 05 תשתיות וסביבה.

מגישים: ראש הממשלה
שרת התחבורה
והבטיחות בדרכים
שר המורשת

א' בתמוז התשפ"ו
16 ביוני 2026

היועצת המשפטית

ירושלים, א' בתמוז התשפ"ו
16 ביוני 2026
סימוכין: 0709771406

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: מתן שם לכביש 60 – דרך התנ"ך, פיתוחו ומיצובו

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בהחלטת ממשלה מס' 132 מיום 29.10.1972 (להלן: **החלטה 132**) נקבע כי: "לא יינתנו שמות לכבישים בינעירוניים והם יכוננו במיפוי כבעבר במספרים בלבד....".

החלטה 132 התקבלה מכוח סמכותה השיורית של הממשלה, והממשלה רשאית בהחלטה מאוחרת לסטות ממנה. לאורך השנים התקבלו החלטות ממשלה ספורות, אשר בהן נקבע כי על אף האמור בהחלטה 132, יינתן שם לדרך שאינה עירונית, בנוסף למספרה. החלטה כאמור אף ניתנה ספציפית לכביש 60 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 4267 מיום 17.11.2008 (להלן: **החלטה 4267**), שעניינה הנצחת שמו של השר והרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן ("רפולי") ז"ל. בהחלטה זו נקבע, בין היתר, כי קטע כביש 60 מעפולה ועד נצרת, כמו גם הגשר והמנהרות הסמוכים לו, ייקראו על שמו של רפאל איתן ז"ל.

כעת מוצע להעניק לכביש 60, בקטע הכביש שמבאר שבע (נ"צ 183430/574043) ועד עפולה (נ"צ 227446/723913), את השם "דרך התנ"ך", בהתאם למדיניות שעניינה קידום ושיפור התחום התיירותי בישראל לתיירות בין-לאומית ופנימית כאחד, ובהתאם לנימוקים המפורטים בהרחבה בדברי ההסבר להצעה. המקטע האמור אינו חופף את קטע הכביש נשוא החלטה 4267.

עוד מוצע להנחות את היחידה הביצועית במזכירות הממשלה לפעול לפרסום השם "דרך התנ"ך" ברשומות, וכן, בהיותה הגוף שמרכז את פעילות ועדת השמות הממשלתית, להמליץ לוועדת השמות לבחון קביעת שם כולל לאתרי התיירות, טבע ונוף הסמוכים לתוואי "דרך התנ"ך".

כמו כן, מוצע לקבוע בהחלטה כי לצורך יישומה בפועל יפעלו המשרדים הממשלתיים הבאים כלהלן: משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד הביטחון יפעלו לטובת עדכון התמרור בהתאם למקובל ולנהלים החלים בעניין, על ידי רשות התמרור המקומית; משרד המורשת יפעל לקידום תיעוד, שימור והנגשה של אתרי מורשת ואתרים ארכיאולוגיים המצויים לאורך "דרך התנ"ך", לשם חיזוק התודעה הציבורית למורשת הלאומית ולקשר בין התנ"ך לבין מרחבי הארץ.

בנוסף, מוצע להקים צוות בין-משרדי בראשות מזכיר הממשלה או נציגו, ובהשתתפות המנהלים הכלליים של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ומשרד המורשת, או נציגים מטעמם, וכן נציגים מטעם המינהל האזרחי, שאחד מהם הוא קמ"ט ארכאולוגיה ומטעם מנהלת ההתיישבות במשרד הביטחון. מטרת הצוות היא לפעול להסרת חסמים בפיתוח ובקידום האתרים התנ"כיים, ההיסטוריים והארכיאולוגיים הרבים לאורך תוואי הכביש, ובחיזוק תודעת הקשר ההיסטורי, הארכיאולוגי והגיאוגרפי בין התנ"ך לחבל הארץ במדינת ישראל.

היועצת המשפטית

בהצעת ההחלטה מובהר כי אין באמור בה כדי לגרוע מסמכותו של כל גורם המוסמך על פי דין לקריאת שמות במקומות ציבוריים, ובכלל זה סעיף 235 לפקודת העיריות [נוסח חדש]; סעיף 1א24 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש]; וסעיף 1א179 (א) לתקנון המועצות האזוריות (יהודה והשומרון), התשל"ט-1979.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

כנזכר לעיל, רשויות מקומיות מוסמכות מכוח חקיקה לקרוא בשם למקום ציבורי, לרבות דרך, ובכך עשויה להתעורר שאלה ביחס לדרכים העוברות בתוך תחום השיפוט שלהן. עם זאת, ענייננו עתה בכביש בינעירוני החוצה שטחים נרחבים ואף בעבר נתקבלו החלטות ממשלה אשר העניקו שם לכביש בינעירוני. על כל פנים, הובהר בהצעת ההחלטה כי מכיוון שהמוצע בה נקבע מתוקף סמכותה הכללית-שירות של הממשלה, אין בה כדי לגרוע מסמכות שניתנה בדין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים, והערות שהתקבלו בהיבט המשפטי הוטמעו בנוסח ההצעה.

חוות הדעת המשפטית היא על דעת היועצת המשפטית משרד התחבורה והבטיחות בדרכים והיועץ המשפטי של משרד מורשת.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את הצעת ההחלטה:

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

אורלי פישמן אורן, עו"ד
משנה ליועצת המשפטית